

Deze preek wordt een kijkoefening, niet zo zeer een luisteroefening. En daarom wil ik je deze tekening laten zien. En mijn vraag is: wat zie je? Toen ik dit plaatje voor het eerst zag, zag ik hutjes, bomen en vogels. Maar toen ik langer keek zag ik heel wat anders: een olifant. Het is dezelfde tekening, maar je kunt er verschillende dingen in zien. We leven allemaal in dezelfde werkelijkheid, maar we kunnen die werkelijkheid ook anders gaan zien. En dat is ook aan de hand in dat bijzondere verhaal van de Emmaüsgangers.

De Heer is opgestaan. Op de een of andere manier is Hij present. Maar zien we Hem wel? Hoe kunnen wij hem zien? In het begin van het verhaal lezen we dat de blik van de Emmaüsgangers vertroebeld is. Ze praten met Jezus over Jezus, maar ze hebben niet door dat hij naast hen loopt. Ze kijken wel, maar ze zien het niet. Aan het eind van het verhaal lezen we dat hun ogen geopend worden en dat zij de Heer herkennen. En de vraag is dan: hoe kunnen ook onze ogen ge-opend worden? Hoe kan ik iets van de Verrezenen opmerken in mijn leven? Waar kan ik God vinden? Om ons daarbij te helpen wil ik je twee kunstwerken laten zien. Alle twee onthullen ze iets over mysterie van de aanwezigheid van de Opgestane.

De kunstenaar van deze houtsnede - Karl Schmidt-Rotluff – heeft gevochten op de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog. In zijn werk verwerkt hij wat hij heeft meegemaakt. Hij is erdoor getekend. En dat kun je zien. Door het gebruik van het vele zwart en de harde lijnen maakt het een sombere indruk. Het lijden is erin gegroefd. De voorstelling neemt ons mee naar het moment dat Christus met de Emmaüsgangers meeloopt. En dat is overigens op zijn initiatief. Jezus kwam naar hen toe staat er. (vs15) Maar ze herkennen hem niet omdat hun ogen zijn vertroebeld (vs16), hun ogen lijken wel luikjes. Letterlijk staat er dan hun ogen ‘gevangen’ waren. Het is een sterk woord dus. Iemand zei: ‘Bevangen ogen zijn dan ook geen gesloten ogen. Ze zien juist heel veel, maar wel een werkelijkheid waarin de dood in alles het laatste woord heeft. Bevangen ogen, dat is de blik die bepaald is door ontzetting.’ De kunstenaar kent deze ontzetting ook, door gruwelijkheden die hij meemaakte in de loopgraven. Helaas zijn zulke verschrikkingen geen verleden tijd. In Bachmoet zijn er weer loopgraven. Als je veel naars hebt meegemaakt hebt kun je ogen bevangen raken. Je kunt niet meer onbevangen de wereld inkijken, je blik is vertroebeld. Je hebt alleen nog maar oog voor wat er mis is. Door welke zaken zijn jouw ogen gevangen? De Emmaüsgangers zijn somber. Ze hadden zo gehoopt dat Jezus Israël zou bevrijden. Dat was hun verwachting. Er is letterlijk een kruis gezet door deze droom. Het is al drie dagen terug. En dan is er geen weg meer terug. Want na drie dagen heeft volgens het Joodse denken de ziel het lichaam verlaten. Nu is het definitief. Ze lopen dan ook gebogen. De

rechterfiguur heeft zelfs een stok nodig om overeind te blijven. Jezus loopt echter loopt rechtop. Als je kijkt naar het gelaat van de Opgestane valt op dat zijn ogen verschillend zijn. Het ene oog is geheel zwart, het andere heeft een lichte pupil. Zou het verschil te maken hebben met de twee metgezellen? Het 'zwarte oog' is aan de kant van de gebogene met stok. Het 'oog met licht' is aan de kant van de metgezel die iets minder gebukt gaat. Hij heeft zijn blik - zij het wat aarzelend - op Jezus gericht. Als je let op de ogen van de twee zien we ook verschillen: bij de één zijn ze terneergeslagen, bij de ander half geopend. Deze houtsnode laat zien dat Christus ons vergezelt op onze weg door de keiharde werkelijkheid. Alleen zien we het niet. En daarbij heeft Christus er 'oog' voor hoe het ons te neerdrukt. Want dat is niet bij iedereen hetzelfde. Het ene lijden is het andere niet. En dat verschil verliest hij niet uit het oog. Waar is God? Een liedje zingt:

Waar woont God

In de hoge

In het heilige

Waar geen mens Hem ziet

Waar woont God

Bij de zwakken

Bij de kleinen

Die stuk zijn van verdriet

De Opgestane loopt naast je, ook al ga je gebukt door te leven of ben je gekromd door verdriet. Hij heeft er oog voor. Tenminste als je ogen er voor geopend worden....

Dit schilderij hangt in een klooster in Duitsland. Aan de stijl kun je zien dat het nog niet zo oud is. Het is gemaakt in 1992. We zien Jezus en de twee Emmaüsgangers. Van één weten we de naam: Kleopas. Die ander zou weleens zijn vrouw Maria kunnen zijn. Elders kun je lezen over Maria van Klepos. Zij was één van de vrouwen die Jezus volgde tot aan het kruis toe. De geleerden strijden erover of het om dezelfde gaat. Maar ik vind het een wel mooi idee. De Emmaüsgangers zijn dan een echtpaar: een man en een vrouw. Samen op weg, zijn ze Aan de zwarte gewaden kun je zien dat ze somber zijn. Hun hoop is de bodem ingeslagen. Daarover zijn ze in gesprek. Maar dit gesprek is niet zozeer een gesprek van hart tot hart over hun verdriet. Maar ze discussiëren, ze werpen elkaar dingen tegen, staat er letterlijk. Ellende kan je dicht bij elkaar brengen, maar het kan ook discussie geven. En je uit elkaar drijven. Echtparen die samen iets moeilijk meemaken kunnen daarover meepraten. En dan voegt zich die vreemde bij hen. Hij loopt met hen op. 'Waar lopen jullie toch over te praten?' Het is een open vraag die uitnodigt om te vertellen. Wat een weldaad als er iemand die alleen maar zegt: vertel! Op het schilderij is die derde helemaal transparant. Een paar potloodstreken. Je kunt er dwars doorheen kijken. De twee gaan helemaal op in het gesprek met hem. Dat intense gesprek is zo mooi weergegeven. Ze zien niet in dat ze in gesprek met hun Heer zijn. Hij is er wel, maar voor hen is Hij er niet. We kijken drie figuren op de rug. Ze gaan ons vooruit. We worden uitgenodigd met hen mee te lopen en ook je verhaal te doen aan die Vreemde, ook al is het een verdrietig verhaal, een wanhopig verhaal Hij nodigt je daartoe uit. Er is iemand die met je meeloopt, die naar je luistert. De drie zijn op weg in een okerkleurig heuvelachtig landschap. Het is kaal als een woestijn. Er lijkt geen pad te zijn wat ze volgen. Toch dwalen ze niet doelloos rond. Onwillekeurig begeven ze zich naar het licht, daar boven de horizon. Het zal licht worden. Als het donker wordt nodigt het echtpaar de vreemdeling bij hen thuis uit. Ze staan erop dat hij blijft, ze smeken hem 'Blijf bij mij, want de avond is nabij' We kennen de woorden. Maar dan gebeurt er iets gek. De gast wordt een gastheer. Hij breekt het brood. En dan worden hun ogen geopend. 'Hij is het' De schellen vallen van hun ogen. Het wordt licht. Maar meteen wordt Hij onzichtbaar. Het is een

flits van herkenning, maar dan is Hij weg. Het is zien, soms even Je kunt het niet blijvend pakken. Maar dat is niet erg, dat is niet nodig .. Meteen staan ze op en gaan terug naar Jeruzalem. Ze zitten er niet mee om die 12 km weer terug te lopen. Ze lopen met z'n tweeën terug, of zijn ze z'n drieën? Ze zijn niet alleen, niemand is alleen ... Tenminste als je ogen er voor geopend zijn 'Je ziet het pas, als je het doorhebt', volgens onze nationale filosoof met rugnummer 14.

Want geloven is niet dat je gaat zien dat er ook nog een andere werkelijkheid is. De tekening van het begin blijft dezelfde tekening. Er is maar één realiteit. Maar als onze ogen geopend worden gaan wij de werkelijkheid anders zien. We krijgen oog voor de Opgestane. Want bij nader inzien blijkt er ook nog iets anders op die tekening te zien te zijn. Maar hoe zie je dat? Hoe kunnen we Opgestane Heer in ons leven gewaar worden. In het verhaal gebeurt het door gastvrijheid. 'Blijf bij ons' Maria en Kleopas stellen hun huis en hart open. Daar begint het mee. We hebben ontvankelijkheid nodig. Wat een prachtig woord is dat! Sta je open? Ben je bereid te ontvangen? Kun je je laten raken? Of denk dat je het wel weet hoe de wereld in elkaar steekt? Het begon ermee toen die Vreemde vroeg: waar lopen jullie toch over te praten? Ze hadden kennen zeggen: Waar bemoei je je mee? Maar nee, ze waren ontvankelijk. Er ontstond een gesprek. Er ging iets kriebelen. En ze stelden hun huis en hart open. 'De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt.' Heer, open onze ogen ervoor.

Amen